

แบบทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ ๓
แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓/๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการ
วิชาสังคมศึกษา (สาระศาสนาฯ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

*****

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับ “โยนิโสมนสิการ”

- ก. เป็นวิธีคิดตามหลักพระพุทธศาสนา
- ข. เป็นบทสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา
- ค. เป็นชื่อของอุบาสิกในพระพุทธศาสนา
- ง. เป็นชื่อของพุทธสาวกในพระพุทธศาสนา

๒. ข้อใด ไม่ใช่ คำแปลของคำว่า “โยนิโส”

- ก. โดยแยกกาย
- ข. โดยถ่องแท้
- ค. โดยภาพรวม
- ง. โดยวิธีที่ถูกต้อง

๓. ข้อใดเป็นความหมายที่ถูกต้องของคำว่า “โยนิโสมนสิการ”

- ก. การพิจารณาโดยยึดอารมณ์เป็นหลัก
- ข. การพิจารณาโดยแยกกาย
- ค. การพิจารณาตามกระแสนิยม
- ง. ถูกทุกข้อ

๔. ข้อใดถูกต้อง

- ก. โยนิโสมนสิการ เป็นการคิดตามสภาพแวดล้อม
- ข. โยนิโสมนสิการ เป็นการคิดพิจารณาที่ปลายเหตุ
- ค. การคิดแบบคุณ-โทษและทางออก ไม่ใช่วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ
- ง. การคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นการคิดด้วยวิธีโยนิโสมนสิการ

๕. ข้อใดคือลักษณะของการคิดด้วยวิธีโยนิโสมนสิการ

- ข. คิดเร็ว คิดดี คิดเป็น
- ข. คิดดี คิดเร็ว คิดถูกต้อง
- ค. คิดดี คิดเป็น คิดถูกต้อง
- ง. คิดดี คิดเร็ว คิดมาก

๖. การคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม มีลักษณะอย่างไร

- ก. วิเคราะห์ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์หรือโทษอย่างไร
- ข. วิเคราะห์อย่างลึกซึ้งว่าสิ่งนั้นดีจริงหรือไม่
- ค. วิเคราะห์ว่าทันสมัยหรือไม่
- ง. วิเคราะห์ว่าเราชอบสิ่งนั้นหรือไม่

๗. ข้อใดคือลักษณะการคิดแบบคุณ-โทษและทางออก

- ก. ต้องมองตามความเป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ
- ข. การคิดแยกแยะด้านดีและด้านไม่ดีแล้วหาทางออก
- ค. การนำความรู้มาพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ ทุกด้าน
- ง. ถูกทุกข้อ

๘. **น้ำตาล :** ข้าวจ้าว เธอเห็นโทรศัพท์เคลื่อนที่เครื่องใหม่ของจ๊กกี้ หรือยัง

ข้าวจ้าว : เห็นแล้วจะ สวยมากเลย ได้ข้าวจ้าวว่าแพงมากด้วยนะ

น้ำตาล : นั่นนะสิ ฉันทขอให้คุณพ่อซื้อให้บ้างดีกว่า

ข้าวจ้าว : อ้าว! โทรศัพท์เคลื่อนที่ของ **น้ำตาล** ก็ยังดีอยู่เลยนี่ ฉันทว่าเก็บเงินไว้ซื้ออย่างอื่นที่จำเป็นดีกว่า

จากบทสนทนา เป็นการคิดแบบใด

- ก. แบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
- ข. แบบคุณ-โทษและทางออก
- ค. ทั้งแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม และแบบคุณ-โทษและทางออก
- ง. ไม่มีข้อใดถูกต้อง

๙. ข้อใดเป็นการคิดแบบคุณ-โทษและทางออก

- ก. แบบนั้นก็ดี แบบนี้ก็ดี แต่เลือกแบบที่คุ้มค่าดีกว่า
- ข. ไม่อยากได้เท่าไร แต่ดีใจที่ลดราคา ซื้อไว้ก่อนดีกว่า
- ค. ไปเที่ยวแล้วต้องกลับดีก็ แม่ว่าแน่ ๆ ไม่ไปดีกว่า
- ง. เล่นเกมนี้ที่ไร ไม่เคยชนะสักครั้ง เลิกเล่นดีกว่า

๑๐. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการคิดด้วยวิธีโยนิโสมนสิการ

- ก. ทำให้เป็นคนมองสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบ
- ข. ทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท
- ค. ทำให้สามารถหาทางแก้ปัญหาได้ดี
- ง. ทำให้เป็นคนมองโลกในแง่ร้าย

๑๑. คำว่า “โยนิโสมนสิการ” มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. การเจริญปัญญา
- ข. การประเมินคุณค่า
- ค. การคิดและมองปัญหาตามจริง
- ง. การคิดที่ผ่านกระบวนการฝึกจิตอย่างดี

๑๒. อะไรคือคุณค่าแท้ของโทรศัพท์มือถือ

- ก. รูปแบบของเครื่อง
- ข. เป็นผู้ทันเทคโนโลยี
- ค. แสดงถึงความมีฐานะ
- ง. การใช้เพื่อการสื่อสาร

๑๓. ข้อใดไม่ใช่การเจริญปัญญาแบบโยนิโสมนสิการ

- ก. คิดแบบยึดมั่นตนเอง
- ข. คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
- ค. คิดแบบคุณโทษและทางออก
- ง. คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม

๑๔. บุคคลในข้อใดได้ชื่อว่าคิดแบบโยนิโสมนสิการ

- ก. พงษ์ศักดิ์ชอบบ่นว่าน้อยใจที่เพื่อนไม่รัก
- ข. มิตรชัยชอบโวยวายเมื่อรถประจำทางจอดไม่ตรงป้าย
- ค. สุภาวดียอมรับว่าฝึกซ้อมกีฬาน้อยไปจึงทำให้แพ้คู่แข่ง
- ง. พลอยไพลินรู้สึกหัวเสียที่รถติดขณะที่ต้องรีบไปให้ทันเวลาสอบ

๑๕. การคิดแบบโยนิโสมนสิการมีหลายวิธี ยกเว้นข้อใด

- ก. คิดแบบแก้ปัญหา
- ข. คิดแบบบรรลุมรรคสัมพันธ
- ค. คิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม
- ง. คิดแบบรู้เหตุการณ์ปัจจุบัน

๑๖. วิธีคิดในข้อใดสอดคล้องกับวิธีคิดแบบ "อุบายปลูกเร้าคุณธรรม"

- ก. คิดแบบสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการกระทำที่เป็นกุศล
- ข. คิดจากผลไปสู่เหตุเพื่อให้รู้ว่าจะได้รับสิ่งใดเป็นการตอบแทน
- ค. คิดจากเหตุไปสู่ผลเพื่อให้รู้ว่าจะกระทำสิ่งใดให้ตนมีความสุขสบาย
- ง. คิดอย่างไรปฏิบัติอย่างนั้นเพื่อให้ผู้อื่นมองเห็นและชื่นชมในความคิดของตน

๑๗. หากคิดว่าเราทุกคนเกิดมาแล้วต้องตายชีวิตนี้ไม่จริง นักเรียนมีวิธีคิดต่อเรื่องนี้เช่นไร จึงจะนับว่าเป็นการคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม

- ก. เกิดมาทั้งที่ทำดีให้ได้ จะตายทั้งที่ทำดีฝากไว้
- ข. เกิดมาชาตินี้ชาติเดียวประเดี๋ยวก็ตาย ควรหาความสุขให้กับตนเองให้มาก
- ค. ความแน่นอนคือความไม่แน่นอนเมื่อรู้ว่าต้องตายก็ไม่ควรทำอะไรให้เป็นภาระแก่ตนเองและผู้อื่น
- ง. เรามีเวลาอยู่ในโลกนี้ได้ไม่นาน เพราะฉะนั้นขณะที่ยังมีลมหายใจอยู่นี้ควรรับหาทรัพย์สมบัติเก็บไว้

๑๘. การคิดแบบบรรลุมรรคสัมพันธมีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. การคิดโดยให้หลักการสัมพันธ์กับเหตุผล
- ข. การคิดโดยให้หลักการสัมพันธ์กับปัญญาของตน
- ค. การคิดโดยให้หลักการสัมพันธ์กับความมุ่งหมาย
- ง. การคิดโดยให้หลักการสัมพันธ์กับความต้องการของตน

๑๙. "อุปาทมณสิการ" หมายถึงวิธีคิดแบบใด

- ก. คิดแบบแยกประเด็น
- ข. คิดแบบบรรลุมรรคสัมพันธ
- ค. คิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม
- ง. แบบคิดให้เกิดผล

๒๐. การคิดให้หลักการกับความมุ่งหมาย สอดคล้องกัน ความคิดนี้ย่อมนำไปสู่สิ่งใด

- ก. นำไปสู่การกระทำที่เป็นกุศล
- ข. นำไปสู่การกระทำที่ทำให้เกิดปัญญา
- ค. นำไปสู่การกระทำที่ทำให้เกิดนิพพาน
- ง. นำไปสู่การกระทำที่ทำให้ประสบความสำเร็จไม่เขวออกนอกทาง

ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างและตอบคำถามข้อ ๗ - ๘

"ต่อ/ กำลังเรียนหนังสืออยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ต่อ/ เป็นเด็กดีขยันเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผลการเรียนของต่ออยู่ในระดับดีมากต่อมักจะพูดกับเพื่อนๆ เสมอว่า เขาตั้งใจเรียนเพราะเห็นว่าการศึกษจะทำให้ต่อมีความเฉลียวฉลาด ดังนั้นเขาจะเรียนหนังสือให้สำเร็จถึงระดับปริญญาตรีเพื่อพัฒนาตนเองให้มีบุคลิกภาพและคุณลักษณะพึงประสงค์ คือ มีความสามารถ มีคุณธรรม และมีความสุข เพื่อจะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

๒๑. หลักการของการศึกษาตามวิธีคิดแบบบรรลุมรรคสัมพันธตามความคิดของ ต่อ/ คืออะไร

- ก. การศึกษาคือการเรียน
- ข. การศึกษาคือความเฉลียวฉลาด
- ค. การศึกษาคือความสำเร็จได้รับปริญญา
- ง. การศึกษาคือการพัฒนาตนให้มีความสามารถคุณธรรมมีความสุข

๒๒. เป้าหมายของการศึกษา ตามหลักวิธีคิดแบบบรรลุมรรคสัมพันธตามความคิดของ ต่อ/คือข้อใด

- ก. ประกาศนียบัตรและปริญญาบัตร
- ข. การเรียนจนกระทั่งได้เกียรตินิยม
- ค. เป็นผู้ประสบความสำเร็จในการหาทรัพย์มาเลี้ยงดูตนเอง
- ง. การประกอบอาชีพสุจริตและเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติ

๒๓. การฝึกให้รู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการ ช่วยพัฒนาสิ่งใดสำหรับตนมากที่สุด

- ก. พัฒนาปัญญา
- ข. พัฒนาร่างกาย
- ค. พัฒนาอาชีพ
- ง. พัฒนาการศึกษา

๒๔. วิธีการคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม ควรมีลักษณะเช่นใด

- ก. คิดแต่เรื่องดีที่เป็นมงคลสำหรับชีวิต
- ข. คิดเรื่องไม่ดีเพื่อให้เป็นสิ่งเตือนใจไม่ให้ทำความชั่ว
- ค. เรื่องที่คิดจะเป็นเรื่องดีหรือไม่ดีก็ได้ แต่วิธีคิดต้องนำไปสู่การกระทำที่ดี
- ง. เรื่องที่คิดจะต้องเป็นเรื่องที่ดีเท่านั้น เพื่อนำไปสู่การกระทำที่ดีต่อตนเอง

๒๕. การใช้หลักโยนิโสมนสิการข้อใด สามารถดับทุกข์จากการหลงยึดติดในรูปกายได้มากที่สุด

- ก. การคิดพิจารณาหาเหตุปัจจัย
- ข. การคิดพิจารณาแยกแยะส่วนประกอบ
- ค. การคิดพิจารณาแบบสามัญลักษณะ
- ง. การคิดพิจารณาเห็นคุณ-โทษและทางออก

แบบทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้บทที่ ๓
แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓/๔ เรื่อง อริยสัจ ๔
วิชาสังคมศึกษา (สาระศาสนาฯ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

*****

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๒๖. ทุกขสมุทัยอริยสัจ รู้แจ้งเหตุให้เกิดทุกข์ มีอะไรเป็นเหตุ

- ก. ตัณหา ๓   ข. กิเลส ๓
- ค. เวทนา ๓   ง. อุปาทานขันธ์ ๕

๒๗. ทุกขอริยสัจรู้แจ้งทุกข์ในข้อใด

- ก. นิรวรณ ๕   ข. อุปาทานขันธ์ ๕
- ค. ไตรลักษณ์ ๓   ง. ตัณหา ๓

๒๘. ข้อใด คือ ทุกขอริยสัจ

- ก. ความทุกข์ใจ   ข. ความทุกข์ทางร่างกาย
- ค. ความทุกข์จากเหตุการณ์   ง. ถูกทุกข้อ

๒๙. ข้อใด คือ สมุทัย ตามหลักอริยสัจ ๔

- ก. อยากให้เกิดดีตั้งใจหมาย
- ข. ความไม่ยึดมั่นถือมั่น
- ค. ขอบที่เกิดเรื่องไม่ดี ซึ่งที่เกิดเรื่องร้าย
- ง. ถูกทุกข้อ

๓๐. ข้อใด คือ ความหมายของอริยสัจ ๔

- ก. ทริพย์อันประเสริฐ ๔ ประการ
- ข. ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ
- ค. บุคคลผู้ประเสริฐ ๔ ประเภท
- ง. หลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ๔ ประการ

๓๑. อริยสัจ ๔ ข้อใดที่เราควรปฏิบัติไปให้ถึง

- ก. สมุทัย   ข. นิโรธ
- ค. มรรค   ง. นิโรธ และมรรค

๓๒. เราจะสามารถรู้ “ทุกขอริยสัจ” ได้อย่างไร

- ก. กระทบผัสสะ   ข. อ่านอาการเวทนาในใจ
- ค. มีสติรู้ตัวทั่วพร้อม   ง. มีสมาธิ จิตตั้งมั่น

๓๓. เมื่อรู้ทุกขอริยสัจแล้ว ควรจะรู้ชัดในเรื่องใด เพื่อที่จะดับทุกข์ได้

- ก. ทุกข์   ข. สมุทัย
- ค. นิโรธ   ง. มรรค

๓๔. ทุกขอริยสัจ คือ ทุกข์ใจ จะเกิดขึ้นในชีวิตจากสภาพใดบ้าง

- ก. เกิดในจิตอย่างเดียว
- ข. เกิดในจิตและในร่างกายเท่านั้น
- ค. เกิดในจิต ในร่างกาย ในเหตุการณ์
- ง. เกิดขึ้นโดยไม่เจาะจง

๓๕. ข้อใด คือ ทุกข์ใจที่เกิดกับจิต โดยไม่เกี่ยวข้องกับร่างกายและเหตุการณ์

- ก. มั่นบรรลุตตามใจไม่เร็วอย่างใจหมาย
- ข. ใจมั่นทำไม่ได้ตั้งใจหมาย
- ค. ทำไฉนยังทุกข์อยู่ ทำไฉนยังคิดไม่ออก ทำไฉนมันลืม
- ง. ถูกทุกข้อ

๓๖. เหตุแห่งทุกข์ (สมุทัย) ในชั้นกามตัณหามีอาการอย่างไร

- ก. มีอาการอยู่ภายในใจไม่แสดงออกทางคำพูดสีหน้า ท่าทาง
- ข. มีอาการละเมิดทางกาย ทางวาจา หยุดยั้งกาย วาจา ไม่ได้
- ค. มีอาการอยาก ให้เกิดดีแล้ว พุดออกไป แต่ก็กว้างใจที่จะพุดหรือไม่พุดก็ได้
- ง. มีอาการอยาก เกิดขึ้นแว็บหนึ่งแล้วหายไป

๓๗. ทุกชนิดโรเป็นสภาพดับทุกข์ที่เกิดจากการอะไร

- ก. การดับอุปาทาน (ความยึด) ในกิเลสของเราและคนอื่น
- ข. การดับตัณหา (ความอยาก) ในกิเลสของเราและคนอื่น
- ค. การดับอุปาทาน (ความยึด) และตัณหา (ความอยาก) ในกิเลสของเรา
- ง. การดับอุปาทาน (ความยึด) และตัณหา (ความอยาก) ในกิเลสของคนอื่น

๓๘. การตั้งศีลมาจำกัดกิเลส เพื่อให้อ่านอาการกิเลสออก ควรตั้งอย่างไร

- ก. ตั้งตามที่อยากเราตั้ง
- ข. ตั้งตามเพื่อน ๆ หมุมิตรดี
- ค. ตั้งตามครูบาอาจารย์บอก
- ง. ตั้งตามกิเลสที่เราติดยึด

๓๙. การพิจารณาจนสลายกิเลสได้ และสลายวิปลาส ๔ ได้ ข้อใดถูกต้องที่สุด

- ก. พิจารณาเรื่องกรรมดีกรรมชั่วในอดีตอย่างแจ่มแจ้ง
- ข. พิจารณาโทษของกิเลส ประโยชน์ที่ไม่มีกิเลส เข้าใจกรรมดีกรรมชั่วในอดีตและปัจจุบันอย่างแจ่มแจ้ง
- ค. พิจารณาไตรลักษณ์ ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่มีตัวตนของกิเลสที่กำลังยึดมั่นอยู่
- ง. ข้อ ข. และ ค. ถูก

๔๐. การล้างทุกข์เป็นลำดับ และทำไปทีละเรื่องมีผลดีอย่างไร

- ก. ทำให้ไม่หลงตัวเอง ไม่โลภดีเกินความจริงที่ทำได้ เล่าสภาวะการล้างกิเลสให้คนอื่นเข้าใจได้ง่าย
- ข. เก่งกว่าคนอื่น มีบารมีมาก อยากทำอะไรก็ได้ตามที่ใจหวังตลอดเวลา
- ค. ผู้คนชื่นชมช่วยคนได้มาก พุดอะไรคนก็เชื่อใจ ไม่ระแวงสงสัย
- ง. ไม่มีข้อใดถูก

๔๑. ข้อใด คือ ทุกขอริยสัง

- ก. พ่อบ้านพูดมากไม่หยุดสักที
- ข. มีอาการเหนื่อย ๆ เพลีย ๆ ล้า ๆ
- ค. อาการหงุดหงิดใจ เมื่อเห็นความไม่เรียบร้อย
- ง. ไม่มีข้อถูก

๔๒. ข้อใด คือ ทุกขอริยสัง

- ก. หิว เลยกินอาหารเย็น
- ข. ชุ่นใจที่จะถูกเอาเปรียบ
- ค. จำคำตอบไม่ได้ เพราะไม่ได้อ่านหนังสือเลย
- ง. ถูกทุกข้อ

๔๓. ข้อใด “ไม่ใช่” ทุกขอริยสัง

- ก. ความไม่ได้ตั้งใจ ทุกข์ใจเขียนการบ้านได้ไม่ตั้งใจ
- ข. ใจร้อน อยากได้เร็ว ๆ
- ค. ไม่ได้ทำการบ้าน
- ง. กังวล กลัวว่า เพื่อนไม่มีเวลาตรวจการบ้านให้เรา

๔๔. ข้อใดเป็นสมุทัย (เหตุแห่งทุกข์) ที่ “ไม่ชัดเจน”

- ก. กลัวจะไปขายของสาย
- ข. ยึด อยากให้เกิดดีตั้งใจตนเอง
- ค. ยึดว่าจะได้ร่วมกิจกรรมสำคัญของจิตอาสาทุกกิจกรรม
- ง. ความอยากได้ตั้งใจหวัง พอไม่ได้ก็ชิ่ง

๔๕. ข้อใด “ไม่ใช่” สมุทัย

- ก. รักษาดูแลตนเองใช้ยา ๙ เม็ดแล้ว แต่มือยังไม่หายชา ทำใจเฉย ๆ
- ข. ชอบถ้าใช้อินเตอร์เน็ตได้ ชิ่งถ้าใช้อินเตอร์เน็ตไม่ได้
- ค. อยากให้หมู่เข้าใจว่าเราไม่ได้เป็นคนแบบนั้น ยึดว่า ถ้าเราไม่ทำพฤติกรรมแบบนั้น และหมู่เข้าใจจะดี
- ง. ชอบให้ได้ตั้งใจ ชอบให้น้องมาช่วยอย่างเต็มที่ ชิ่งที่ไม่ได้ตั้งใจที่น้องมาช่วยไม่เต็มที่

๔๖. ข้อใดมีสมุทัย (เหตุแห่งทุกข์) แตกต่างจากข้ออื่น

- ก. เห็นตัวยึดที่อยากสอบพร้อมเพื่อนจะสุขใจ ไม่ได้สอบพร้อมเพื่อนจะทุกข์ใจ
- ข. ยึดมั่นถือมั่นว่า ชอบถ้าได้ส่งการบ้าน ชิ่งที่ไม่ได้ส่งการบ้าน
- ค. อยากให้หมู่เข้าใจว่าเราไม่ได้เป็นคนแบบนั้น ยึดว่า ถ้าเราไม่ทำพฤติกรรมแบบนั้น และหมู่เข้าใจ จะดี
- ง. ถ้าได้กินข้าวต้มมัดเพิ่ม ตามที่กิเลสต้องการ จะพอใจ สุขใจ แต่ไม่ได้กินเพิ่ม ตามที่อยาก ไม่พอใจทุกข์ใจ

๔๗. ข้อใดเป็นสภาพนิโรที่ที่สามารถรู้แจ้งการดับทุกข์ได้

- ก. สภาพปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่น ช่วยเขาได้ก็สุขใจ
- ข. สามารถผาสุกที่ใจได้ ไม่ว่าจะสามารถบันทึกเนื้อทั้งหมดของรายการที่ถ่ายทำมาได้หรือไม่
- ค. เพื่อนจะเข้าใจได้แค่ไหนก็ไม่ทุกข์ใจ
- ง. ไม่ต้องไปคิดอะไรปล่อยวางให้ทุกอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ

๔๘. ข้อใด “ไม่ใช่” นิโร (สภาพความดับทุกข์)

- ก. พ่อบ้านจะแสดงสีหน้าหรือน้ำเสียงแสดงความพอใจหรือไม่พอใจ เราก็ไม่ควรทุกข์ใจ
- ข. ยินดีที่มีสภาพนิ้วมือเป็นปกติ ไม่อยากให้มีสภาพนิ้วมือเกร็ง แข็ง ขยับลำบาก
- ค. แมลงจะอยู่ข้างในบ้านก็ได้ จะต๋อยข้างอีกก็ได้ ยินดีได้ เมื่อระวังแล้วจะโดนยุงก็ไม่ต้องโดน
- ง. ข้อ ข. และ ข้อ ค.

๔๙. ข้อใดเป็นการปฏิบัติมรรค (การปฏิบัติถึงความดับทุกข์)
“ที่ผิด”

- ก. เข้าใจความจริงตามความเป็นจริงว่า ฐานจิตของแต่ละคน
ต่างคน คนทุกคนอยู่ตามฐานของตัวเอง
- ข. พิจารณาถึงประโยชน์ของอาหารบิณฑบาตที่ดีของการ
รับประทานอาหารบิณฑบาต
- ค. พิจารณาเพื่อแก้ให้คนอื่นเข้าใจในสิ่งดี แก้ให้เกิดสภาพที่ดี
ๆ เมื่อสิ่งดีเกิดจะเป็นประโยชน์มาก
- ง. ใช้บททบทวนธรรมอาจารย์ที่ว่า เมื่อได้มุ่งหมายให้เกิดสิ่งดี
และพยายามทำอย่างเต็มที่แล้ว แต่ดีนั้น ไม่สมบูรณ์ไม่
สำเร็จตั้งใจหมาย

๕๐. วิธีการการปฏิบัติถึงความดับทุกข์ (มรรค) ต้องทำ
อย่างไร

- ก. พิจารณาโทษของการมีกิเลสเรื่องนั้น
- ข. พิจารณาประโยชน์ของการหลุดพ้น การไม่มีกิเลสเรื่องนั้น
- ค. พิจารณาความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ ความไม่มีตัวตนของ
กิเลส
- ง. ถูกทุกข้อ